

תקיעת שופר

כמה תקיעות חייב אדם לשמוע בר"ה, תשע; לפי שנאמר: תרועה ביובל ובר"ה ג' פעמים, וכל תרועה פשוטה לפניו ופשוטה לאחריה, ומפי השמועה למדו שכל תרועות של חדש השביעי אחד הן, בין בר"ה בין ביוה"כ של יובל, תשע תקיעות תוקעין בכל אחד משניהם: תר"ת, תר"ת, תר"ת. תרועה זו האמורה בתורה, נסתפק לנו אם היא הלילה שאנו קורים תרועה, או אם היא מה שאנו קורים שברים, או אם הם שניהם יחד; לפיכך, כדי לצאת ידי ספק צריך לתקוע תשר"ת ג' פעמים, ותש"ת ג' פעמים, ותר"ת ג' פעמים. ואין יוצא במה שתקע תשר"ת, דדילמא כונת התורה על שברים לחוד, וקמפסיק בתרועה בין שברים לתקיעה אחרונה, לכך חוזר ותוקע שברים לחוד, ומחמת זה הטעם צריך לתקוע ג"כ תר"ת, ואין יוצא במה שתקע תשר"ת, דדלמא כונת התורה על תרועה לחוד, והפסיק מתחלה בשברים בין תקיעה לתרועה: לפי זה מי ששמע ג' פעמים תשר"ת וג' פעמים תש"ת וג' פעמים תר"ת שהם בסך הכל שלושים קולות, יצא ידי מצוות תקיעת שופר מהתורה. אבל עיקר התקיעה היה בשעת ברכות מלכיות זכרונות שופרות, אלא שתקינו לתקוע במישוב לבלבל את השטן, ועוד הוסיפו לתקיעות עד מאה תקיעות על פי סוד, לכן אנו תוקעין מאה קולות, ויש מקומות שלא תוקעין בתפלת לחש ומשלימים אחרי כן, אבל מנהג האר"י והחסידים לתקוע בלחש שלושים, ובחזרת הש"ץ שלושים ועשרה בסוף.

ברכת תקיעת שופר: קודם שיתקע יברך: לשמוע קול שופר, ויברך: שהחיינו; ולא יאמר לתקוע בשופר, כיון שהמצוה אינה לתקוע אלא לשמוע, שהרי אם תקע ולא שמע את הקול לא יצא ידי חובתו. ולא יאמר "בקול שופר", דמשמע שהמצוה לעשות רצונו של השופר. וכל זה רק לכתחלה, אבל בדיעבד אם בירך לתקוע בשופר, או על תקיעת שופר, או לשמוע בקול שופר יצא. ואם בעל התוקע לא מצליח לתקוע מהשופר, ומחליף שופר באמצע התקיעות, אין צריך לברך. אבל אם מברך על שופר אחד, ולאחר הברכה מביאים לו שופר אחר צריך לברך.

אמירת ברוך הוא ברוך שמו ואמן: הקהל יוצא ידי חובת הברכה מהשליח ציבור שאומר הברכות בקול, ולכן אין לומר ברוך הוא וברוך שמו כשאומר ה', כיון שהם יוצאים עכשיו ידי חובה ממש בברכה זו, וכשאומר ברוך הוא וברוך שמו הרי הוא מוסיף על מטבע של הברכה, ובדיעבד אם ענה ברוך הוא וברוך שמו יצא. ואינו צריך לברך. ומהר"ם שיק כתב שבבית מדרשו דמרון החת"ס זי"ע נהגו הבעלי בתים לענות ברוך הוא וברוך שמו, ומרן החת"ס סופר לא מיחה בהם, והטעם בזה כתב מהר"ם שיק שזהו מענין הברכה, ומביא ראיה לזה מהרמב"ם, וכן כתב בספר מגיד תעלומה ברכות בשם הרבי מלובלין זי"ע שאף שעל פי הלכה אין לומר ב"ה וב"ש מ"מ אין לגעור בהמון שעונים משום שיש להם על מה לסמוך. אבל צריך לדעת, שאם המברך לא הפסיק כלל אחר שאמר השם, ותיכף ומיד המשיך 'אלקינו מלך העולם' וכו', א"כ השומע שענה ב"ה וב"ש חיסר מלשמוע כמה תיבות מהברכה ולא יצא: כיון שהקהל יוצא ידי ברכות מהשליח ציבור, חייבים לענות אמן על ברכותיו כדי לצאת ידי חובה, ואם לא ענה אמן בדיעבד יוצא ידי חובת הברכה.

לא שמע את הברכות: מי שלא שמע את הברכות כראוי בשלימותן, כגון ששמיעתו לקויה קצת או שעומד רחוק מהבימה וכיו"ב, יכול לברך את הברכות לעצמו ואח"כ ישמע התקיעות מהתוקע, ויזהר לגמור הברכות לפני שיתחיל התוקע בתקיעתו. ובאורחות רבנו חלק ב' עמוד קפ"ג שכן נהג הגריי"ק זצ"ל לברך לעצמו בלחש עקב היותו כבד שמיעה, וסיים לפני התוקע, וענה אמן על ברכתו של התוקע. והטעם שצריך לסיים לברך לפני שמתחיל לתקוע, כיון שצריך לשמוע כל התקיעה מראשה לסופה, ואפילו היא ארוכה הרבה, ואם כבר התחיל התוקע לתקוע והוא באמצע לברך, יגמור הברכה ואחר התפלה ישלים לשמוע את הסדר שלא שמע כהוגן.

תוקע לאחרים: האחרונים העלו דבאופן זה שכבר יצא התוקע בעצמו, טוב יותר שיברכו השומעים בעצמן שתי הברכות, אא"כ אינם יודעים לברך בעצמן אז יברך בשבילן להוציאן, ומנהג העולם להקל להוציאן בכל גווני ואין למחות בהם, כי כן הוא עיקר מדינא כמו שכתב הפר"ח והגר"א. וכל זה בתוקע לאנשים, אבל בתוקע לנשים מבואר ברמ"א שאף בדיעבד אסור לתקוע לברך בשבילן, אלא הנשים היוצאות ידי חובתן הם שיברכו לעצמן שתי הברכות, ואם אינן בקיאות לברך בעצמן, יתקע להם בלא ברכה. והתוקע לחולים או לנשים, אם תוקע להם בעוד שהוא עדיין לא שמע התקיעות בביהכ"נ ואינו חפץ לצאת ידי חובתו כשתוקע ליחידים בביתם, יוכל לכוון שאינו רוצה לצאת ידי חובתו בתקיעות אלו אלא בתקיעות שישמע אח"כ בביהכ"נ.